

Oprindelsesmyter til Lupercalia-festens ritualer

- ifølge Ovid

Den romerske digter Ovid (43 f.Kr.-17 e.Kr.) giver i sit digt Fasti (da. 'Almanakken'), der handler om de romerske højtider følgende tre historier om oprindelsen til Lupercalia-festens forskellige ritualer og skikke:

Romulus, Remus og røverne

Som det var skik var et hungedekid blevet ofret til Faunus.

Hen til den ydmyge fest kom der en skare af folk.

Alt imens præsterne klargjorde indmaden og stak den fast på

grillspid skåret af pil og imens solen stod højt,

trænede Romulus sammen med broren og purunge hyrder 365

nøgen i solens skær idræt på Marsmarkens muld.

Armene trænede de ved at lege med stave og kaste

sten, der var tyngende og spyd til at slynge afsted.

Brødrene råbtes så an af en hyrde med udsigt fra højen:

"Røvere ta'r jeres kvæg med af en afsides sti." 370

Væbning var tiden ej til, og de løber i hver deres retning.

Remus var den af de to der skaffed byttet igen.

Hjemvendt trak han den sydende indmad af spiddet og sagde:

"De kan vist kun være til den der har held med sit spil."

Han og de fabiske folk fortærede dem, og hans broder 375

kom uden udbytte hjem; knoglerne var, hvad der var.

Romulus lo, men græmmedes over at fabiske karle

denne gang var nummer ét mod hans quintiliske folk.

Mindet om dåden består, og man løber endnu uden tøj på.

Det der faldt lykkeligt ud står til evindelig tid. 380

Romulus, Remus og hunulven

Spørger du herefter om, hvorfor stedet så hedder Lupéréal

eller hvorfor denne dag har fået sådan et navn?

Silvia havde, skønt Vestaspræstinde, i barselsseng båret

børn af den himmelske æt mens hendes onkel var drot.¹

Onklen befaler at børnene fjernes og druknes i floden.

385

(Romulus er blandt de to! Er du da vanvittig, mand!?)

Tjenerne følger, selvom de tøver, hans triste instrukser:

Børnene bæres derfra. Tjenerne tuder imens.

Albula (kaldes nu "Tiber" til minde om kong Tiberinus'

druknedød) strømmede vildt næret af vinterens regn.²

390

Just hvor nu forummet er og i dalen hvor cirkuset ligger

kunne man dengang ha' set småbåde sejle omkring.³

Da de var kommet dertil (for vejen tillod dem ikke

at trænge længere frem) sagde en af dem sådan:

"Sikke de ligner hinanden og sikke de begge er skønne!

395

Ud af de to er det dog ham der, der skiller sig ud.

Hvis ellers herkomst kan ses på et ansigt og øjet ej svigter,

tror jeg, at inde i jer findes en ubekendt gud.

Men hvis en gud nu vitterligt *var* jeres fædrene ophav

ville han så ikke nu komme til hjælp i en fart?

400

Sikkert så ville jo moderen hjælpe, hvis altså hun kunne,

¹ Rhea Silvia var datter af Kong Numitor af Alba Longa. Numitor blev fordrevet af sin bror Amulius, der, for at sikre sig mod konkurrenter til tronen, gjorde Silvia til præstinde for Vestas. Vestas var gudinde for arnen og hendes præstinder måtte ikke gifte sig. Straffen for at overtræde denne regel var døden. Silvia fødte imidlertid drengene Romulus og Remus, efter at hun under en tur udenfor byen for at hente vand var blevet voldtaget af guden Mars.

² Tiberinus var ligeledes konge af Alba Longa og druknede ifølge overleveringen i floden Albula, hvorfor den idag har navnet Tiberen.

³ Der er altså tale om dalene mellem højene Capitol og Palatin, hvor Forum Romanum og de kejserlige fora lå på Ovids tid, og mellem Palatin og Aventin, hvor væddeløbsbanen Circus Maximus lå.

hun som på selvsamme dag fødte og misted' igen.
 Født er I sammen og dø skal I sammen så synk I nu sammen
 ned under bølgerne". Da tav han og satte dem ud.
 Begge to græd de, så man skulle tro, at de begge forstod det. 405
 Våde på kinderne gik tjenerne hjem til sig selv.
 Hul som den var bar vuggen de nedsatte oppe på vandet.
 - sikke en skæbne det var træstykket dér havde med! -
 Vuggen drev ind mod en skyggefuld skovs bemudrede bredder.
 Vandet blev kort efter grundt, hvorefter vuggen sad fast. 410
 Her stod et træ, hvis rester endnu kan beses, og som kaldes
 "Rumina-figentræet" men "Romula-" hed det dengang.⁴
 Så kom en hunulv (en *lupa*) forbi og fandt de forladte.
 (Hvem skulle tro at det bænd ikke sku' slå dem ihjel?)
 Snarer' end dræbe dem hjalp hun, og de der var slægtingens bytte 415
 diged' nu ved hende og sultede ikke ihjel.
 Hunulven standsed' og favned' de kære små børn med sin hale.
 Derefter slikkede hun begge to rene for slam.
 Man kunne se, de var sønner af Mars, for de skrækkedes ikke:
 Ivrige drak de af den mælk, der jo ej var til dem. 420
 Stedet fik navn efter hende - luperklerne navn efter stedet.
 Ammen fik løn for den mælk, som hun så rundhåndet gav.
 [Hvorfor mon ikke Arkadiens bjerge er ophav til titlen "luperkler"?
 Faunus Lycaeus har sit tempel i bjergene dér.]

Romerindernes frugtsommeliggørelse ved Juno Lucina

Hustru, hvad nøler du for? Thi hverken ved urternes kræfter, 425
 bønner eller magi vinder du titlen som mor.

⁴ Figentræet hed *Ficus Ruminalis* og stod ved indgangen til Lupercal-hulen på Palatins sydskråning.

Modtag tålmodigt pisken, der føres af frugtbare hænder:
 Snart vil din svigerpapá kaldes ved bedstefars navn.
 For ved et tilfælde var der en gang, hvor hustruer sjældent
 kunne gi' ægtemænd det ægteskab plejer at gi'. 430
 "Hvad kan det nytte at vi har ranet sabinernes døtre,"
 klagede Romulus (som dengang var konge i Rom),
 "hvis ikke udåden giver mig mænd, men istedet bataljer?
 Sådanne svigerbørn er ikke til glæde for mig."
 Ved Esquilin var en lund, der i fordum var viet til Juno, 435
 og gennem mangan et år skånet for øksernes hug.⁵
 Hertil var mændene kommet og sammen med dem deres koner
 og havde bøjet sig ned for at be' Juno om hjælp.
 Da gik en pludselig skælven igennem træernes toppe.
 Dunkelt gennem sin lund talte gudinden til dem: 440
 "Lad blot den hellige ged trænge ind i de romerske mødre!"
 Ordenes tvetydighed lammed' dem alle af frygt.
 Da kom en augur (hans navn har de år der er gået formummet
 - dog var han just i eksil fra det etruskiske land).
 Auguren slagter en buk og la'r skindet skære i strimler 445
 pigerne la'r deres ryg derefter piske med dem.
 Ti gange voksed' der horn i panden på Luna herefter:
 så var hver mand blevet far; og hver en viv blevet mor.
 Tusind tak, Juno Lucina! Din lund, på latin kaldet "lucus",
 eller dit lys, kaldet "lux", årsagen er til dit navn. 450
 Spar de gravide for kvide, du milde Lucina, jeg be'r dig:
 Løft du den fuldmodne frugt blidt fra den fødendes skød.

⁵ Esquilin er en af Roms syv høje og ligger øst for Capitol og nordøst for Palatin.